

HRVATSKA RIEČ

Predplata: na tromjeseč 3 Krune,
na pol godine 6 Kruna.
Pojedini broj stoji 6 para.

Izlazi sriedom i subotom

Oglas, priobćena pisma, sa-
hvale itd. tiskaju se po 30 para peti redaj,
ostalo po pogodbi.

Poruka

„Kremenjačkim vodjama“.

Neka Kremenjački vodje izaberu odbor izmedju svojih pristaša. Neka taj odbor — kojemu će načelnik biti na raspoloženje, samo ako im je po volji — pregleda blagajnu i svaki spis na obćini, pa neka izreče svoj sud o današnjoj i o bivšim upravnima.

Preporučamo tom Kremenjačkom odboru, da pregleda takodjer i djelovanje njegovih ljudi, kad su upravljali „Kotarskom Gospodarskom Zadrugom“.

Tko bude kriv, neka ga se preda državnom odvjetniku.

Narod vas je, kremenjačke vodje, pobaltio, jer je bio vās sit i presit. On vas više ne će na oči, a vi se kō sablasti opet dižete i kao prokletnici hoćete da opet širite zlo, otrov, razdor u njemu, da ga raztrojite, pa da se opet podignete na njegova leđa, da ga opet gnjavite i glodjete kao biesni i gladni vuci.

Poštenje i rad i na ovim izborima mora pobijediti, a ovom pobjedom koraknut ćemo još jedan korak bliže k slobodi celoga našega naroda i domovine.

U to ime, izbornici, —: **Bog i Hrvati!**

Pred izbore.

U Šibeniku se odavna vode izbori i odavna se je počela borba pučkih prava i građanskog poštenja proti sili, samovolji i nepoštenju.

U Šibeniku su odavna dva tabora, koja se bore.

ZAPLIENJENO

Znadete gdje vam treba ići.

Hoćete li u tabor pučkih prava i građanskog poštenja?

Znadete gdje vam je ostati, odnosno doći, a da dokrajčite pobjedu svđu.

Pri izboru svoga zastupnika treba biti daleko od klevetničke strasti i treba tvrdo odlučiti, da se svoj glas ne smije dati goremu od sebe t. j. onomu koji je grđje i razudanije živio i nepoštenije radio od obićnog kakvamndrugo čovjeka.

Razmišljati treba o djelima i u javnom i u domaćem životu onih, koji se nameću da budu izabrani za zastupnikā.

Svi dobri Hrvati znadu, da im je dužnost glasovati za D.ra A. Dulibića. I to ne jer bi tako htio ili želio Dr. A. Dulibić, nego jer tako moraju da glasuju svi, koji oiene i štiju nauku, radišnost, poštenje, svi koji se bore za napredak ove upropašćene zemlje; svi koji znadu da je poštivanje kreposti najprvi uvjet svakog napredka; svi koji štaju što je plemenito i dobro i koji žele i rade da plemenitosti i dobrota pobjedi nad zloćom i podlostu.

Zaplienjeno.

Stari borci složni su svi sa mladima, i svi složnim silama hoće da ovaj grad i ovu obćinu i ovaj kotar oslobode od sile, od samovolje, od razuzdanosti, od razispinosti, od nepoštenja.

Kremenjački vodje, pokažite samo na jedno vaše djelo učinjeno za dobro Šibenika, pokažite na i najmanju svotu novca, što ste je uložili za korist Šibenika, pokažite na jedan vaš čin, kojim bi se Šibenik mogao dići, recite, čim se možete pohvaliti, čim ste stekli pravo, da se narodu preporučite, da mu zastupnika namećete, da ga na bunu zovete, da ga oko sebe okupite.

Zaplienjeno.

Kako su obćinom upravljali ljadjićci.

U predprošlom broju „Hrvatske Rieči“, dokazali smo sa brojevima, da je ljadjićina uprava naprtila narodu na leđa dug od jednog miliona i dvie stotine hiljada kruna.

Pozvali smo ih neka izaberu odbor izmedju svojih pristaša, koji neka pregleda Obćinu i Gospodarsku Zadrugu, pa tko bude kriv neka ga se preda državnom odvjetništvu.

Svemu ovome oni se nisu odazvali niti će se odazvati, s jednostavnog razloga, jer nemogu.

Oni će se samo lukavo izmotavati, lagati će i varati dobri i neuki sviet, po njihovom starom običaju.

Oni će svaljivati krivnju na Petra i na Pavla, a sebe će prikazivati kao nevine janjce.

Ali mi im nećemo to dopustiti. Mi smo brojevima dokazali koliki dug mora narod platiti, a oni neka isto sa brojevima dokažu, gdje su sve to potrošili. Oni ne će krivnju na nikoga svaliti, jer ćemo početi iznašati obćinske namire i račune sa njihovim potpisima i jer svak znađe, a i oni isti potvrđuju, da su samo oni bili gospodari na Obćini.

Baš za to nesmie se nikoga drugoga na odgovornost pozvati nego samo njih.

Oni u razgovoru po Poljani svaljuju krivnju na pokojnog viteza Šupuka. To je skrajnja bezdušnost, jer svak znađe, da je pokojni Šupuk bio odsutan iz Šibenika svake godine po osam mjeseci i da on nije nikada upravljao obćinskom blagajnom, niti je držao ključa.

Obćinskom blagajnom upravljali su ljadjićci, a pokojni Šupuk, kad je vidio, kud je Mijo ljadjića zabrazio, potjerao ga je iz obćine. I pućanstvo, koje je plaćalo, sada samo njih pozivlje, neka mu dokažu, što su tolikim novcima učinili za sela, a što za grad. Neka dokažu, gdje su šta dobra i pametna učinili. Neka dokažu da obćina nije pomagala njih i njihove tiesne prijatelje, što smo već dokazali i, što ćemo unapried dokazati nepobitnim pismenim dokaznicama, a državni odvjetnik će prosuditi, jesu li njihova djela kažnjiva ili ne.

Nuzgredno smo spomenuli, da je Rora dobio na Klaonici preko sto hiljada kruna privolom ljadjićica kao obćinskih upravitelja, nuzgredno smo spomenuli čim se je Marinković okoristio takodjer njihovom privolom, a u sljedećem broju „Hrvatske Rieči“ sve ćemo to čisto i bistro dokazati njihovim računima. Dokazati ćemo takodjer kako su ljadjićci podpisivali namire, da netko prima novaca iz obćinske blagajne za nešto što Obćina nije bila u dužnosti platiti i što je obćina već na drugom mjestu izplatila itd.

Do sada smo šutili, jer smo mislili da će oni mirovati ili barem ne dirati u neokaljano poštenje, ali smo se uvjerali da oni nisu ljudi i kao takovi da neznadu za pristojnost. Oni, koji su prepuni grieha, usudjuju se ima već mjesec dana napadati i dirat u poštenje čestitih osoba kao što su Dr. Dulibić i Dr. Krstelj i mnogi drugi. Zato smo, mi, ustrpljivi Jobovi, prisiljeni prekinuti naš muk i dokazati svemu svietu tko i što su ti kremenjački vodje,

Zaplienjeno

Izborna borba.

Svukud po svietu ima stranaka i stranke se medju sobom bore.

A za što se bore?

Da jedna misao prevlada nad drugom, da djelovanje jedne vrsti nadvlada djelovanje druge. Možemo reći da se svukud misao napredka bori protiv misli nazadka.

Napredak je obće dobro, poštene upravljanje, jednakopravnost čovjeka i naroda.

Nazadak je samoživstvo, guljenje, silovite gospodarenje nad čovjekom i nad narodom.

Napredak je prosvietljenje, podizanje svega što oblaškava život naroda.

Nazadak je tmina, divljaštvo, zapuštenost.

Napredak je ljubav, dobroćinstvo, bratstvo.

Nazadak je mržnja, tlačjenje, kamatništvo.

Napredak je podizanje škola, puteva; nazadak je protimba svemu tomu.

Napredak je pošteno življenje i poštena zasluzba.

Nazadak je zlo življenje i zasluzba na tudji račun.

Napredak je raditi za obće dobro naroda.

Nazadak je bogatiti se na teret narodnih ustanova.

Napredak je za narod, za domovinu pošteno živjeti i častno umrieti.

Nazadak je ne brigati se ni za narod ni za domovinu, nego upropašćivati i narod i domovinu samo ako ti je to od osobne koristi.

HRVATSKA RIJEČ

MARIN I DUJE.

(Razgovaraju u Matošića pri čašici).

Duje: Sjedi sam i pijucka, pa sve sobom govorim.
Privari me, nema ga.
Marin: Nisan, evo me. O! ti misliš da san ja Lovrić? Jema sam posal. Ma nis puno čeka, kako mi se pari.
Duje: Ne jdi se, Marine, nisan. Ma di smo ono ostali zadnji put?
Marin: Nismo ni počeli. Bi san ti reka da nas Lovrić prevari, da je uncut. Ovamo kvadrat i porcin trip.
Duje: Dobre su a ni mi vino loše. A s kin si govori u Šibeniku? koga si pozna?
Marin: Govori sam sa puno svita. I po butigin i po lokandan. Ma jopet sam najviše u Petrića?
Duje: Pa?
Marin: Pa san i šti i ću puno stvarij. Prežempio, u Šibeniku su jdi pametni nego si ti misli. Ne baciladu puno ako im jedan govori i ovo i ono a dila ne odgovaradu. Ancijedan mi je reka, da je on bi u Kini i da Kinezi imaju proverbij, da je najgori laživac, oni koji puno govori o svom poštenju.
Duje: Viš, to me peršvadje.
Marin: Onda smo stali govorit o partitin. I rekli su mi da su oni Hrvati i da je njihova komunna u dobrin rukan. I još da su se borili za ovu komunnu priko trideset godišć.
Duje: Biće ka i mi pod Bojamonton.
Marin: I gore i gore, u njih je i jedan likar, furešć, iz Krovacije, bi deboto ubiven za to ča je ti da lavura za dobro puka.
Duje: Ma ča mi govoriš? Kad je to bilo? Ko ga je ubi?
Marin: Likar je bi od partita današnjega, ča je na upravi komunne danas. Znaš od onih pravaških. Od judih koji ne gledaju di su, vengo do dođu tu i lavuraju i srcen i dušon za napravak mista i puka. Ti judi govoridu, da kad je mistu i puku boje, da je i njima, i da će oni olij njihovi sinovi sa svojim pukon učinit od našega naroda nacijun, koja će bit gospodar u svojoj patriji.
Duje: E, pa tako i vaja. Pa za to ne vaja ubijati jude.
Marin: Eto, sad si daša na moju. Oni likar je iša bidad večer sa ženom šoto braco u špital, pak su ga dočekali na tradimenat.
Duje: To su bili gore nego beštije.
Darin: I je, brate, ma ostav' mo to, promisli samo, da je oni likar bi kontra onima koji su derali puk i svaki dan u Boga skicetovali bidnu kasu od komunne. A da ne znaš koji su to bili?
Duje: Ma da nisu to oni koji su danas na komunni? Ča?
Marin: Bog s' tobom oni koji su danas to su ti judi pravi ka i oni likar. Ancijedan san

za njih, da su pravi zmajji za interes naše naciji.
I znaš ča ću ti reć, ovakovi neživadu i nebogatu se na spale komunne nego oni koji nimaju drugoga' postla ven šetat i čekat jopet prigodu.
Duje: Ma ča dakle ni istina ča se govorilo od njih?
Marin: Ča si dite? Pozvali su oni sve kremenjačke kapopartite, da izaberu komitat svojih judi i da ti dođu na komun i da prigledadu sve konte i sadašnje i pravašnje administracije, pak da se pridaju u tamicu ko je kriv?
Duje: Pak?
Marin: Pak ništa. Jude nisu izabrali, na komunnu nisu došli, a u svoje foje, isto pišedu svacaša. A to je šenj da se strašidu, da lažu i da nimaju obraza i da gladaju samo kako bi lašnje mogli zavajati svit. Ma pari mi se, da in neće upalit, ka svit zna i vidi za čin oni gredu.
Duje: Ma i meni se pari da je to sve njihov zavaj, jer da je ča no sruć, da se ne strašidu svoji grijoj, ni bi izabrali tu svojju deputaciju. Neg' znaš ča ću ti reć, njima ni do interesa ni o mune ni nacijun nego do sebe.
Marin: Pa to i je ča se pravon čoviku gadi. Jer viš svaki put kad su votu oni ti stanu pak ruž', psuj, inventavaj, grdi furešć, muć' bidni puk, a zač? Ma za to da doć... na komunnu, da jedan od njih diventa deputat. A kad ni votu, kad je vrime lavura, onega mamega i nepristajnegu lavura, onda za nji niko nezna vengo ako ih vidiš šetat po Poljani.
Ču san da nisu nikad ništa učinili dobra ni nastojali da se učini, ancijedan mi reka da nisu ni onoj primadoni iz Krovacije kad je bila u njihovon teatru tili nika-kov prežent učinit, jer da njihov partit ne čini ništa bez šedute. Tako ti je bilo kad su ti pozvali u komitat za pomoć siromajce. Isto su odgovorili. Ancijedan su to i na karti pisali. Tako oni uvijek činidu, kad je za dobro koje. Uvijek se vade šedutan, svojim pariton, a neka drugi davaju pi-neze i neka se mućidu.
Njima je dosta u vrime votu činit smutnju, namičat se za deputata i podešata i administrature i ašešure i ča ti ga ja znan. To brate ni čist posal.
Duje: Bogue ni. I ja mislin da neće niko s njim.
Marin: I neće. Kako oni govoridu sve je za njih, ma ja san vidj da je toga puno malo, a i to ništo čeljadi zavedene, i ča ne razumi.
Duje: Ma dakle ni in ni foj pomoga? Ni sve ono ča su lagali o Societadi, o barakan, o soldin na komunnu?

Marin: Ma brate, kako će im pomoć kad je sve to laž bila, kad nimaju kuraja ni doć vidit konte? O! ti misliš da je, svit čuk? O! svit nezna kako ko žive i, čim se je ko obogati?
Da meni koja karonja reće da san lupež a svit zna da nisan, ča to onoj karonji pomaže? A kad ja onu karonju pozoven da dojde vidit radi čega me bidi i da metnemo to in čaro a on neće, ča svit vaja da misli o meni a ča o nomu ožloglasiteju? Ča svit vaja dakle da misli o ljudima na šibenskoj komunni koji pozivadu svoje protivnike da dođu vidit konte, a oni nećeđu?
Duje: Jemaš pravicu. Da san ja šibenčanac staja bi daleko od kremenjaških kapopartitov kao od nečastivega, Bog s' nami. Ma Marine još jednu samo, pa san i ja posve s tobom.
Koji je to Dulibić? Kakov je on čovik? Ča su ti o njega pripovidali?
Marin: Viš, Dulibić, još dok bi sudac bi je poznat svitu ka pravedan i da jubi svoj jezik i svoj puk. Kad su ga izabrali za deputata ni to njemu drago bilo, ni se nameča. Molli su ga, a on se primf. Ča je bi izabran bilo veliko veseje, prava fešta. Svak je bi kuntenat, ma nisu oni koji su i danas proti njemu.
Ka je bi izabran za ašešura od junte iša je u Zadar i tu on lavura ka nijedan drugi za cilu Dalmaciju. Da ni njega teško bi na junti išo. A to svak zna i svak se Dulibićem dići i svak ga štije. On malo govori, ali za svoje mislo i za nacijun našu puno lavura i u Zadru i u Beču. Govoridu mu da je inpejgat, ma vaja da znaš, da je on u Beču prid ministrin i cilin sviton najprvi i najviš navali na onega Handela ča nan je bi guvernatur i ča nas uvridi.
U Zadru, u Šibeniku, po svoj Dalmaciju znadedu da je Dulibić dika od čovika, pa i isti oni pravaši u Zadru njega častidu i volidu. A kako i nećeđu ka ga časti i voli oni stari kanonik u Šibeniku Vidović za koga češ bit ču da nikomu ne gleda u brk.
Duje: Ma ka je on taki i meni bi bilo drago da mogu za njega votat. Nego znaš ča. Ka ne možemo votat, almenno da se kucnemo u njegovo zdravje.
Marin: Dobra ti je: živio Dr. Ante Dulibić i neka ga Bog poživi na korist i na diku cijle naše zemlje! Živio!
Duje: Živio, a neka vodje kremenjaka suju i nas, ni nan stalo. Nek govoridu da smo 1 iz dali. Izdali su oni svakoga pa daleko in kuća.
Marin: Dakle još jedan put: živio Dr. A. Dulibić.
Duje: Živio, živio!
(Oba se kucaju i izpiju čaše).

Viesti.

Naš zastupnik Dr. Ante Dulbić stigao je jučer na podne, da bude prisutan današnjoj izbornoj skupštini u našem "Sokolu". Zadržat će se dva tri dana.

Zapljena. Jučerašnji broj naše "Hrvatske Rieči" bio nam je zaplijenjen na tri mjesta. Zaplijenjen je cijeli članak: "Pred izbore", druga polovica članka: "Kako su Občinom upravljali Iljadčići", i jedan izvadak iz jednog od članaka štampanih u prošlom broju našeg lista. Priredili smo odmah drugo izdanje.

Iz Skradina primili smo jučer po podne ovu brojavku: "Crni Mijo i Balio prispješe na izbornu agitaciju. Jalov im posao!"

A mi dodajemo: Jalov će im biti posao kamogod prispiju.

Zakašnjenje. Radi jučerašnje zapljene morali smo zakasnit s izdavanjem priloga, koji je isto sinoć izlazi jutros.

"Šibenska Glazba" svirati će sutra na Obali. Program: 1. Koračnica (Komzak), 2. Overtura k operi "Ciganka" (Balfe), 3. Koncertna fantazija za Euphonion (König), 4. Potpuri po motivim slavjanskih napjeva (Sebek), 5. Koračnica (Novosad). Početak koncerta u 11 i pò sati pr. podne.

Priobćeno *)

Gospodinu

Mihovilu Iljadici

Mjesto

Na tvoju ponuku, da se rendite za dvije godine, biva od 2. 2. 05. do 2. 2. 07. što pri-

padaju sestram pok. Marka Živkovića, te koji novac da se nalazi u Luke Karadžole, porazdielje, govorio sam sa mojom punicom lkom i sa Ivanom Balamarićem, te mi odgovoriše sljedeće, noblastiv me da ti ovo priobćim:

Oni pristaju da se rendite diele, kako je Marko Belamarić predložio Luki, ili pako da se tačno izkaže rendite od g. 1905 i 1906, te da se I. Svota od 600 Krunā koju si ti ustavio za svoj rad, stavi u rendite, jer neosnovano ustavljen, jer iz knjiga računa neproizdiče da si ikada pozovnuo dužnike na dužnost, pak i isti spisi bili su u najgorem neredu, pa po tome nagradu za poslovanje i nezasluzio, već usljed zanemarivanja prouzročio štetu istim plodouživaateljim nasljednicim.

II. Neće da priznaju trošak od 242 Kruna za dobit i parničke troškove prouzročene parbom sa Mandom Vežićevom jer da su isti troškovi nastali usljed tvoje nemarnosti i okornosti.

III. Neće da priznaju dobitak od 52 Kruna na taksu, jer ga oni nemogu ulaziti tu taj trošak, koji nije njihovom krivnjom nastao, već tvojom.

IV. Hoće da bude u iskazu rendita uvršteno Kr. 24 i to za dobitak Bralića Nikole pk. Jure iz Podumaca, što si ti izostavio, dok si bio upraviteljem.

V. Neće da priznadu dobitak što si ga platio Mili Živkoviću, jer ovaj dobitak nastao usljed tvoje krivnje.

VI. Pošto ni nadnice, koje si uručavao za svoje rukovodjenje, pa ni ostali potrošci neodgovaraju, niti su iz daleka dokazani, pak pošto nadalje i ulazak nije osnovan, oni ih nepriznaju, te hoće da Sud o tome konačno odluči.

Poznato im je takodjer da nisi učinio nikakav zaključak računā kò što si to morao — te da je i preko svote od tebe predate Luki Karadžoli — ostala kod tebe takodjer jedna svota novaca.

Da im je poznato i to da si u zadnje doba primao novaca od trećih osoba na podmiru duga Marka Živkovića-Supuka, a to si primao na Coravo i bez ikakova prava, i da ista svota nije odgovarala za podmiru, a sa tjem si izlagao u pravu zanimane stranke u petljanje i neprilike.

VII. Hoće da se preda račun od sudova i što se dogodilo od zlatnog sata pk. Marka, koji predmeti su u tebe.

VIII. Traže da se točno opredieli u izkazima, što spada na glavnicu, a što na rendite.

IX. Hoće i zahtijevaju tačan račun od blaga što je u inventaru, jer to blago mora obstojati, kada ga je povjerenstvo u tvojoj prisutnosti procijenilo, a ti taj obstanak potvrdio vlastoručnim potpisom, kao što su i potpisana gg. c. k. kancelista Vranković i projeitelj Kalik.

Eto sada vidiš što oni hoće i traže. Do tebe stoji da tu stvar urediš kako pravica iziskuje, jer poznato je, da za života Vite Živkovića do njegove smrti 2/2 1905, nisi nikada poduno izplatio niti prikazao račun njegovog po pravu oporuke plodouživanja, a zatim koncem veljače 1906, ni zakonitim bilo plodouživaateljim, bilo temeljitim nasljednicim nisi prikazao niti računa, niti im ikada što isplatio.

Zato i preko najbolje volje plodouživaatelji kažu, da stvar mora biti predana Sudu na razpravljanje. Oduči dakle kroz 8 dana, hoćeš li stvar razbistriiti u najboljem redu i po pravici.

Obznajanjem te pako, budeš li oklevao izvršiti svoju dužnost, da će stvar u ovakvom smislu biti prikazana sirotničkom sudu i prizivnom sudu u Zadru.

Šibenik, dne 20/2 1907.

Ante Vendlr.

Gornje pismo poslao sam ti poštom preporučeno 20/2. 07., te do danas nijesam primio nikakva odgovora. Pozivjem te s toga još jednom putem javne štampe da mi odgovoriš, e da uz mogm nezanimanim nasljednicim kazati kada već jednom misliš račune urediti.

Šibenik, 20.4. 07.

Ante Vendlr.

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne prima nikakve odgovornosti